

LITERATORUL

Apare Duminică

— Duminică, 18 Maiu 1880 —

Abonamentul: pe trei luni 4 lei, pe șase luni 8 lei.— Anunțurile: pe pagina 15 și 16 linia 300
Scrierile nefrancate se refuză. Administrația Strada Stirbey-Vodă, 9.

SUMARUL: Cimitirul, — Studii Literare: V Despre formele frazei franceze de B. Florescu. — Nerina, poezie de T. M. Stoeneșcu. — Salbele, — Te-am întrebat, poezii, — Cele două surori de Duiliu Zamfirescu — Model de literatură ebraică de Un Polones — Nașterea poeziei de Carol Scrob — Focul sacru, satiră, — Iubesc, — Vei bine, — Ea pleacă, poezii de Al. A. Macedonski — Maria de Thomas Moore (Irlanda), Cearta, cântec popular din Britania — Asta-I tot? de Ad. Nouville, traduceri de B. Florescu.

CIMITIRUL

La apusul soarelui, când umbrele cresc, când e aproape întuneric, când țăranul ostenit de munca zilei, grăbește boi spre casă, mi place să rătăcesc prin câmpie și să mă opresc în cimitirul unde se odihnesc cei d'înaintea mea Aci, între morminte acoperite de mușchi, între cruci de care atârână după obicei coroane de flori adesea false ca inimile ce le-au depus, simt mare plăcere când pot singur să trec acele ore în care moare ziua. Mintea mi este afundată în cugetări. Prin prejur însuși vântul tace, și 'n câmpie totul e pacinic și mut. Sprijinit de coloana vr'unui mormânt, sunt gelos de acele umbre ce stau vecnic în neagra noapte, și în durerea mea vorbesc cu morții tăcuți:

•Departa de sgomoturile lumii, de agitațiunea omenească, vă odihniți, voi, pe când ciparusul acoperă de umbră ale voastre groape, pe când plângătoarea salcie îmbrățișează cu ramurile seale monumentele voastre. Pacinicul vostru repaos, nici o voce nu-l intrerupe; nu sună oră după oră în locașele voastre. Nu auziți de cât gemete care vă par dulci, și plânsete trase din fundul inimit: numai un tată, numai o mumă vă plânge, căci numai a lor durere n'are sfârșit. Departa sunt de voi grijele și decepțiunile vieții. Ferice vă e soarta! printre earba verde, printre flori miroșitoare, afundați într'o pace neturbată, voi dormiți somnul cel vecnic!•

B. Florescu.

NERINA

Femei, ce-aveți un suflet, o inimă 'mpetrită,
 Prin care nici odată iubirea n'a pătuns,
 Păstrați-vă receala, dar fapta injosită
 De-a smulge inimă calde, lăsați-o în ascuns!

Capriciile voastre sunt dulci dar dureroase,
 Și ora care-aduce dureri ce-ați meritat,
 Vă 'mplântă fără milă pumnalul amintirei;
 Căci gândurile voastre pe mulți au sbulberat!
 A! Plângeți pe aceia ce 'n zilele frumoase,
 Când totul le zimbește cad victimă iubirei:
 Sunt oameni, ați simțire și dacă nu-i iubiți
 Păstrați-vă receala, dar nu-i desprețuiți!

Nerina era 'n vărsta, când tainicile vise
 Se perd de-abia născute și iarăși reapar.
 Din frageda-î junie amorul o răpise;
 Dar cei ce o iubiră oftară în zadar!...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Batjocura în suflet, pe față ei blândețea,
 Contrast ce nu se simte, o lume 'nebunea;
 Din ziua când Nerina își simte frumusețea,
 Și neiuind pe nimeni pe toți desprețuea!...
 Intr'ânsa 'nșelăciunea cu farmec se 'ncarnase.
 Regin'a multor inimă la caru-î iulămase
 Gândurile și soarta amanților sdrobiți.
 Conduși de vanitate de-amorul ei orbiți,
 Urcau în nesimțire la culmea dureroasă
 Spre care o femeă mereu îi prigonea;
 La culmea desperărei, la care fericirea
 Când nu mai are visuri, se schimbă în dureri!...
 Sărman, fără de minte! Ați nu era frumoasă
 Natura, când junia în peptu-vă năștea?
 Ați nu aveai în lume să dați cui-va iubirea
 De ce n'ați dat'o artei sau vanelor plăceri?...
 Ați dat'o unei hidre, cu gândul injosit,
 Ce-a smuls din voi și suflet și inimă 'n sfârșit!

Cât timp de gânduri triste, câți ani de reverie
Purtat-au pe-ai lor umeri suspinele de dor!
De câte ori Nerina, rîzînd, nu vrea să știe
De-aceia care sufer, de-aceia care mor!

Ar fi ridicol poate a spune că iubirea
E 'n stare să omoare pe-aceia ce iubesc.
Dar omul care cată să-și afle fericirea
În lacrimi, în durere, în chipul femeese,
Ființa pentru care și nopțile sunt zile,
Și care își ia sborul din primul seî avînt;
Acel ce cată viață în suflete sterile
Ființa ce se 'ndoae la cel mai ușor vînt,
Mai poate să trăiască când inima-î se sfarmă
Cînd corpul nu mai are nici semne c'a trăit?...
O nu! Or cât s'ar zice, iubirea este-o armă
Prin care omul moare, și moare fericit!

Intocmai precum toamna câmpiile smăltate
Le spulberă, le svîntă prin vînt și vijelii;
Tot ast-fel și Nerina ființele 'ncântate
Le spulberă, le perde în vijii și orgii. —

Poeții, a căror versuri mergeau să 'ncoroneze
Pe searbăda femeie, ajunsă cultul lor.
Artiștii, ce pe 'ntrecute, mergeau să copieze
Profilu-acelei umbre c'un zimbet răpitor;
Ființe iubitoare ce 'n nopțile tăcute
Treceau pe sub ferestre s'asculte glasul ei,
Și toți a căror gânduri ca orele plăcute,
Sburau spre 'nchipuirea zadarnicei femeii,
S'a stins, în floarea vîrstei, într'unii simțimentul,
Intr'altii și viața și numele s'a stins!
O! suflete martire, sburați, lăsați pămîntul
Blestemele din ceruri asupra-î au descins!...

Opt ani trecu Nerina, opt ani ca o clipire
Și tainicele vise pieriră 'n fața ei!
A! Nimeni nu mai vine să-î spuie de iubire!
Toți fug de 'nchipuirea zadarnicei femeii!... —

Adio vise măndre, adio nopți tăcute,
 Când inima se 'mbată de-a lumii fericiri;
 Speranțe 'ntăritoare, iluziunii pierdute,
 Duceți-vă 'mpreună cu vanele gândirii!
 Nerina astăzi, cade victimă pocăinței,
 Un cuget o 'mpresoară, un cuget ne 'mpăcat;
 Un trăsnet sfarmă peptu-î, e vocea conștiinței,
 Ce crud îi amintește trecutul desfrânat!

.....

O casă părăsită și o inimă de gheață
 E singura avere Nerinei pe pământ;
 O lamp'aproape stinsă, un corp mai fără viață
 E tot ce-î mai rămâne aproape de mormânt.

Dar lampa se tot stinge, viața 'ncet dispare
 Și ultima-î speranță, în repedele-î sbor,
 Se schimbă într'o clipă în vis de 'nfiorare,
 Ce 'n față-î reprezintă trecutu 'ngrozitor! —

Victimele Nerinei, cu giulgiuri mormentale,
 Se 'ntrec ca să-î răpească și ultimul suspin,
 În van se redeșteaptă din visurile sale,
 Nu-î nimeni lângă dânsa, s'o scape de-acest chin!...

Când vclul adormirei e gata s'o 'nfășoare,
 Ea smulge dupe sine vestmântul învechit;
 Luptându-se cu moartea se 'ncearcă s'o doboare,
 Și strigă se desbate în patu-î de oroare:
 „Nerina, sunt Nerina!.. Ertare!.. Am greșit!“
 Dar lamp'acum e stinsă și zidul înegrit!..

Un glas!.. E conștiința ce'n peptul ei descinde
 Și apoi se reîntoarce pe buzele-î murinde:

— „Femei ce-aveți un suflet, o inimă 'mpetrită
 Priu care nici odată iubirea n'a pătruns,
 Pestrați-vă răceala dar fapta înjosită
 De-a smulge inimă calde, lăsați-o în ascuns!

A! Plângeți pe accia ce'n timpul fericirii
 Când totul le zăbese cad victimă iubirii,
 Sunt oameni, au simțire, și dacă nu-î iubiți
 Păstrați-vă răceala, dar nu-î desprețuiți*

T. M. Stoenescu.

CELE DOUĂ SURORI

Măgurele 1879.

Vă voi spune din câte m'nt aduc aminte...

Am cunoscut o dată două fetițe care mergeau totdeauna ținându-se de mână. Cea mai mică era oacheșă. Avea ochii negri, aprinși de o vâpae arzătoare, ce adesea murea sub umbra genelor. Păru 'i era asemenea închis. Purta pe el, toată primăvara, o cunună de trandafir alb. Când se scuturau trandafirii, ea 'și lăsa părul în bucle mari pe umeri; și atunci semăna cu geniul furtunei. Lumea 'i zicea *Inimă*.

Cealaltă avea ochii albaștri, ca seninul cerului de toamnă. În ei i se reflecta toată bunătatea sufletului. Și ea avea părul negru, dar pe el purta numai câteva buchete mici de mărgăritare. Când mărgăritarul nu mai înflorește, ia nu 'și lăsa părul în bucle mari pe umeri, ci și 'l prindea pe cap; și atunci semăna cu statua *Înțelepciunii*. Ei 'i ziceau *Minte*.

Și *Mintea* și *Inima* mergeau pe un drum lung, *Mintea* privind totdeauna în năinte, *Inima* privind adesea în lături.

Erau pe drum: alee pline de umbră, în fundul cărora se zărea oglinda locurilor tăcute ca și singurătatea; nisipuri mari ca nemărginirea; părări tremurătoare ce spuneau malurilor legenda Codrilor; erau iarăși, flori pline de rouă și raze ce se adăpau din potyru lor...; și râpe adânci în fundul cărora glasurile mureau... și iarăși alee cu umbră...și iarăși nisipuri. Iar în capătul drumului era o pajiște verde, unde sora cea mai mare voia să ducă pe cea mică.

O dată, *Inima* văzu o răsură ce se legăna pe brațele vântului. *Inime* 'i erau dragi trandafirii, chiar cei sălbateci. În zadar voia sora cea mai mare să 'i spue că rásurile nu sunt niște adevărate flori; ea nu vrea s'asculte. Ast-fel, fugind de lângă dânsa, *Inima* se duse să rupă floarea vântului; însă nici nu apucă bine s'o atingă că ea se și scutură. Creanga cea ghimpoasă 'i înțepă mēna, iar *Inima* se întoarse rănită. Atunci știu că *Mintea* a zis *Inimei*:

Te-a 'nghimpat... Are să 'ți treacă... Dar să știi că-ai să 'ntilnoști
 Pe întinsul drum al vieții și răsare omenestii.
 Ele cat numai să placă și să 'nșele cu culoarea
 Ascundându 'și cât pot ghimpi, arătându 'și numai floarea...
 Iar de ai vrea mai de aproape cugetul să li 'l măsoți
 Ai să vezi că sub răsare sunt măceși înțepători.

Și de atunci *Inima* a 'nceput a mai asculta. — Iar când voia să 'și aminte de toate florile pe care le uscuse, purtându-le pe cap; or când prindea să se gândească la trandafiri cari o rânise, *Inima* întreba totdeauna pe sora sa cea mai mare, căci *Inima* n'avea memorie.

O singură dată 'mî aduc aminte că *Inima* a ușurat durerea surorii sale: Treceau printr'un deșert, fără pom și fără apă, mai pustiu de cât chiar un suflet îmbătrânit fără amintiri. Minte era ostenită. Venise atâta loc... și pajistea era încă departe! Atunci se rezemă de o stincă și, după ce privi vecinicia deșertului ce se perdea în bruma vremurilor, pentru întâia 'și dată frumoșii ei ochi se umplură de lacrimi. Pustietatea locurilor se răsfărgea în sufletul ei, atât de tristă, atât de nemărginită, atât de pustie în cât *Minte* uită taina ce o lega de nisipur, și o simțire tremurătoare îi înveli albastrul ochilor cu o ghiță străvezie de lacrimi. Atunci, se apropiă de sora ei, o luă în brațe și, dându 'i jos de pe cap ghirlanda de trandafiri veștezi, îi sărută părul cu o nebună simțire de frică..

— Soro — dișe ea *Inimei* — ai văzut o pasăre..?

Și, pe când întreba, paserea deșertului venia prin aerul ferbinte, cu aripele strânse de uscăciune și cu ciocul deschis de sete. Ea se așeza pe umărul *Inimei*, și se 'ntinse spre gura ei. *Inima* o adăpă din gură, și pasărea plecă iarăși, pe sub soarele cel arzător, spre verdeța vieții.

— Dorul... zise *Inima* surorii sale.

Și iarăși plecară *Minte* și *Inima* pe nisipul cel nesfârșit, mergând și tot mergând, până ajunseră pe marginea unei prăpăstii, al cărui fund se perdea în întunericul straturilor pământului. Un pâraiaș spumat, mormăia pe brațele mușchiului și a pietrișului ce dormea sub apă. Nici un sgomot, nici un echo nu venea să moară în adâncul acestei văi. Din când în când numai, câte un prigor de toamnă eșea de sub întunericul malurilor, și se perdea în zare, lăsând în urmă 'i florile pe care le deșteaptă tristul său glas.

— Ce 'i aici? — întrebă *Inima* pe sora sa.

— Aici e împărăția Somnului — îi răspunse *Minte*; Vino cu mine.

Și, cam fricoasă, *Inima* urmă *Mintii* pe o potecă îngustă ce se 'nfunda în vale. Acolo ele se simțeau coprinse, ca prin vraje, de o piroteală ce le închidea pleoapele, și ar fi adormit, de sigur, dacă *Inima* nu zărea, tocmai atunci, o floare ce se legăna voioasă pe vârful celui alt mal. Era atât de mlădioasă, atât de nebună pe marginea acelei adâncimi, atât de sus pusă, în

cât numai vântul ce o legăna și dumnezeu care o semănase puteau s'o miroase.

— Ah... ce frumoasă e — zise *Inima*; mă duc s'o rup!

— Nu sora mea, nu te duce: e prea sus pentru tine. N'o s'o ajungi nici odată.

Însă *Inima*, fără s'o asculte, plecă și, după multă muncă, ajunse lângă floare. Când însă să întinză mâna spre a o rupe, o suflare de vânt de-părtă puțin floarea, iar *Inima*, voind să o ajungă, cădu în fundul râpei...

O... ia făcut un mormânt așa de frumos *Mîntea* alături de pârâu, ca și în suflatul ei, în cât însuși împăratul râpei vine adesea să'l vază. Numai când vine el, *Mîntea* se odihnește.

Eu, de atunci, n'am mai cunoscut de cât pe sora cea mare.

Duliu Zamfirescu.

FOCUL SACRU...

SATIRA

Dacă primă-vara vine, toți încep a lor cântare
 Prin a ne vorbi de rouă și de-a vântului suflare,
 Sau punând privighietoarea ca să cânte 'ntr'un dafin
 O rimează foarte lesne c'un melodios suspin;
 Fluturii vin mai la urmă legănați pe-aripioare;
 Văile sunt însmăltate, câmpurile 'ncântătoare;
 Vântul cu dulceață suflă, paserile ciripesc:
 Mîi de șoapte, mîi de cânturi, mîi de flori ce 'mbălsămescl...
 Pretutindenți sunt parfume, crini suavi sau roze d'albe
 Vorbă ce-a fost inventată ca o rimă pentru albe,
 Și spre culme-a poeziei, ne vorbesc de câte-un dor
 Ca să bată ast-fel câmpii puțințel și în amor!
 Dacă vine apoi seara, densii scot ca din cută
 Stelele nenumărate plus o lună argintă,
 Plus un cer senin și 'n fine un zefir armonios
 Îngânându-și a lui voce cu pîriul tînguios!..
 Iarbă verde! Aer dulce! Cer senin! — Biată natură
 Eată tot ce ved în tine! — Focul sacru nu se fură!

Al. A. Macedonschi.

Model de Literatură Ebreă

Un Rabin bătrîn de o sută de ani, care avea pentru mine o iubire părintească, 'mî zise cu două zile înainte morții sale. «Fiul meu, tu crezi că ideile noastre de acum sunt noi? 'Ţi voi da un vechiu manuscris ebru care s'a conservat în familia mea în timp de peste o miă de ani, și a fost transmis din tată în fiu. Sunt cel din urmă din neamul meu, voi muri în curînd. 'Ţi dau dar acest manuscris pentru ca să 'Ţi probez că nimic nu e nou în astă lume; păstrează'l cu sînțenie. Iehovah l-a bine cuvîntat din cauza marilor și frumoaselor cugetări ce conține; el este un talisman care scutură pe bătrînii de relele bătrîneții și atrage surîsul fetelor către juri în de ajuns de smintîți ca să crează că vor afla fericirea în amorul femeilor. Fiul meu, Iehovah să reverse asuprați ploaia bine cuvîntărilor sale și să aducă fericire în casa ta. 'Ţi comunic, lectorule, manuscrisul, al cărui original se compune din vre o 15 foi mari de pergament, însă așa de vechiu și scorojit, ca abia am putut să descifrez cea dintâi pagină. Iată: «Vă amintiți de acel smintit care ocolea ziua și noaptea în jurul zidurilor Ierusalimului strigînd: nefericire ție, Ierusalim, nefericire ție! El bine smintitul era un inspirat al lui Iehovah.

Nefericire! adevărat întunec, sclavagiu, sclavagiu la un popor barbar, un popor care era menit să nimicească naționalitatea ebreă, un popor crotropitor care era menit să schimbe Ierusalimul, acea mîndra capitală a Iudei, în o capitală de provincie Romană. Un popor, care ca șiarpele îmbală victimele seale, le calomniă și întrebuiință toate mijloacele de care dispunea pentru a pune dreptatea în partea învingătorului. Un popor lipsit nu mai zice de simțimintele cunoscîntii, ci chiar de acele ale bunei cuvînte. El aliat astăzi al unui principe, mâine îi răpea o provincie, și poimîne, întregul teritoriu, alipindul imperiului. Acest popor zicea: Da, noi jefuim, ucidem, încătușăm pe bătrîni, siluim femeile, prefacem copii Ebrei în Români, ca apoi să 'Ţi asmuțăm a ucide pe frați lor. Exilăm cărdori întregi în deserturile înghețate de la marginele despre nord ale imperiului. Da facem toate astea dar le facem spre binele învinșilor, ca să cunoască binefacerile civilizației. Ce deridere! Barbari, civilisînd popoarele luminate, lupi, civilisînd oile, Xerxes, civilisînd Grecia, Atila civilisînd occidentul.

Acest smintit mai zicea: Iudea, o patria mea adorată, te iubesc și de aceia te rog să consideri exemplele din trecut, se vezi cum regate peste regate au fost crotropite de Romani, să vezi acele provincii în injosire, și date pradă tiranii pretorilor. Sicilia, în mâinele lui Veres, Grecia, decernînd cunună lui Nerone.—

Ia aminte bine, o patria mea iubită, nu voi să mori căci sunt egoist;

nu 'mî place suferința, și o lacrimă a ta 'mî sîșie inima. O picătură din singele teu m'ar ucide. Te iubesc cu o iubire nedescrisă; esci mama mea, căci mi'at dat viața, esci sora mea, căci cea ce simt pentru tine nu se dă de cât fragesimei fără seamă a unei surori. Esci amanta mea, pentru că esci amanta mea! Ascultă-mă căci te iubesc, te iubesc, te iubesc! Amintesteți că libertatea pentru națiunî, este cea ce este soarele pentru florî, apa pentru pesci, amorul pentru fete. Amintesteți că libertatea este demnitatea omului.

Ast-fel cugetau Ebrei când erau încă apropiați de timpurile dispărutei lor libertăți.

Un Polones.

Salbele

Când a fugit către zori
 Noaptea a lăsat pe florî
 Câte trei rinduri de salbe
 De mărgăritare albe.
 Soarele, cum s'a ivit,
 Razelor a poruncit
 Salbele de 'i a adus
 Și la gatu'i și le-a pus.

De-atunci or și care floare
 Plânge scumpele odoare...
 Iar de vreti cătați în zori:
 Veți găsi lacrimi pe florî.

Duiliu Zamfirescu.

STUDII LITERARE

V

Despre formele frasei franceze

Am arătat în studiile precedente că limbele moderne sunt analytice. E de observat că acest spirit analytic al limbilor moderne nu este particular secolului nostru.

Frasa cea mare și maiestasă a lui Bossuet nu se aseamănă cu perioada latină. Forma numai le e comună, dar ordinea gândurilor nu e tot aceeași, căci în Bossuet ca în orî-care modern, gândirile sunt nu grupate ci deduse. Limba greacă

În formă seamănă din contra cu a noastră prin usul prepozițiilor și mai ales prin usul articolului de care Grecii se serveau ca și noi de al nostru. Dar ei se serveau de articol spre a grupa ideile, noi spre a le analiza. Limba latină, mama limbilor moderne, nu s'a mulțumit tot-d'auna cu perioada ciceroniană. Deja August simțea necesitatea de a deschide limbii căi noi. Sueton ne spune că el se silea mai presus de tot să-și exprime clar și limpede gândirea. Pentru a-și ajunge scopul, el se servea mult de prepoziții și de conjuncțiuni, a căror supresiune favorabilă grației, putea da frazei oare-și care necertitudine în înțeles. Această reformă era necesară, căci marea perioadă, foarte bună pentru poezie și elocință, nu prinde îndestul cele mai mici nuanțe ale gândului, și prin urmare este nesuficientă în multe subiecte și mai ales în filosofie. Dar abuzul prepozițiilor și conjuncțiilor împiedicând mersul natural al frazei, aduse o revoluțiune naturală: fraza fu zdrobită, și dacă perioada nu este esclusă din stilul lui Tacit și din al lui Pliniu, ea nu mai este regula absolută a stilului. De acest stil îmbucățit se servise și Seneca, care primul l'a făcut să fie admirat de Romani. În curând venură pentru Roma timpii bătrâneții; autorii creștinii detură încă oare-care lustru literaturii murinde, apoi totul se prăpădi în abisul Barbariei. Când din chaosul Europei începu a eși o ordine nouă, când popoare noi, limbi noi se formară, oamenii se puseră iar a scrie: poezii cântară; cavalerii cântară sau narară isbănzile lor. Istoricii fură primii prosatori și adevărata limbă și literatură franceză începe cu Villehardouin, Froissard, Joinville și Commines. Vedem mai ales în cel d'ânteu dorința de a-și conduce fraza într'un mod larg, și neputința de a isbuti. Stilul lui Froissard ne încântă prin înlesnirea lui, dar dacă el nu se pierde în perioade imense, nu se poate totu-și zice că fraza lui este orî largă, orî scurt tăiată, căci leagă prin *et* prepoziții de tot independente una de alta. Limba ne apare mai formată în Commines, dar cu toate că Franța mai produce încă pe Rabelais, pe Amyot, pe Montaigne limba nu-și ea forma nouă cea definitivă de cât sub Richelieu, și Ludovic al XIV. Frasa e tot în genul lui Froissard: ea reîncepe când pare a se termina, și cu această frază franceză a secolului al XVI-lea, are asemănare prin formă fraza chronicarilor nostri.

Lucrările lui Vaugelas, scrierile lui Voiture și Balzac, trudele Academiei, înfruntarea *prețioaselor* a fixat limba franceză; studiul limbii latine și mai ales acea idee de a atinge mărirea, *de faire grand*, pe care o aveau naturaloamenii din acel timp, făcură ca perioada latină să fie transportată în limba franceză. Stilul lui La Rochefoucauld este compus de frase mici și pline de vivacitate, dar La Rochefoucauld este o excepțiune în secolul lui Ludovic al XIV-lea. Acest principe era amoros de nobleță și de maiestate. Influența sa dete aceste două caractere literaturii timpului său. Dacă Bourdaloue posedă o simplitate severă, Bossuet intrunește în fraza sa toate caracterele unei elocinți mare, plină de tărie și de maiestate. Această mare perioadă ce admirăm în Predicile și în Necroloagele sale,

care ne încântă în Scrisorile Provinciale, avea nevoie pentru a fi susținută de gândiri pline de mărire și de tărie : dacă era întrebuințată în afacerile zilnice, devenea rece și încurcată. Citiți unele corespondențe ale timpului, și veți observa cu surprindere că forma ascunde, întunecă fondul, adică idea, în loc de a o lumina. D-a de Sévigné este aproape singura care știu tot așa de bine sau să se servească de perioadă, sau să o lase la o parte, și să fie tot atât de admirată când stilul ei ne arată în frase ușoare, numai grațiile spiritului său, ca și când se înalță, că în unele scrisori rămase celebre, la perioade prin care ne expune gândiri tari și sublime.

În curând noblețea stilului să facă pretențioasă, și Fontenelle fu considerat ca un magistrat. Dar pe timpul său o revoluțiune mai mare se făcu. Voltaire apărură : spiritul lui, viu și concis, n'avea ce face cu haina cea largă și maiestoasă a lui Bossuet care îl împiedica în repedele lui mers. El o sfâșie. Această revoluțiune era necesară. Perioada nu mai era de cât un vestiment sub care nu mai era musculatura unui corp. Grijă de a dispune bine vorbele conducea cu încetul la neglijarea gândirii. Idei noi apărură cu Voltaire. Acestor idei le trebuia un nou limbaj. Voltaire sdrobi frasa, revenind cu mai multă vivacitate la frasa lui La Rochefoucauld.

Stilul lui Jean-Jaques are un caracter mai sever ; dar el nu revine la perioada cea mare. Voltaire sacrifică une ori prea mult spiritului, și pentru aceasta frasa sa pare a sări, cea ce nici odată nu nu face Rousseau. În timpul revoluțiunii, Mirabeau știu une ori să regăsească frasa oratorie a lui Cicerone, dar discursurile sale n'au fost mai apoi prelucrate de densul, și pentru aceasta se regăsește în ele neglijențele de care nu se poate feri cine-va când improvizează. În zilele noastre unii scriitori au știut să urmeze consiliul lui André Chénier : „Sur des penses nouveaux faisons de vers antiques,” să exprime ideile moderne în frase ca ale lui Voltaire sau ale lui Rousseau. Alții din contra au afectat de a desprețui vechia formă a stilului : au vrut a fi colorisți în literatură, uitând că cultul unic al coloarei duce la moartea gândirii ; sau au pretins, ca Theophile Gautier, să facă și mai clară frasa atât de clară a limbii franceze, încărcând-o prin apozitiuni și bizare legături de vorbe : a enumera toate abuzurile unor autori ar fi fastidios, e de notat numai că nici Balzac nu are un stil simplu. Din toate aceste abuzuri a eșit stilul atât de îmbucățit, atât de bizar, care nu se gândesce de cât a uimi și care pare a danța pe vârful unui ac. Celebra revoluțiune literară săvârșită acum o jumătate de secol, a dat tot ce putea da : a dat impulsione literilor, a sdrobotit forma clasică, care se sleise, a proclamat caprițiul imaginațiunii absolut în literatură, dar în afară de marele magistrat, în afară de alți doi, trei între care Michelet, care au ajuns să suprimă chiar verbul, și să facă să constea propozițiunea într-o simplă antiteză ; cine știe oare să mănuiască acest stil îmbucățit, mai greu de cât ori care altu ? Talente sunt în Franța, dar ele au revenit

cu lucrul, părăsind stilul lui Hugo, la adevărata frază franceză a lui Rousseau și a lui Voltaire, de și sunt mulți încă din școala lui Gautier. Acelea-și studii ce am făcut pe scurt pentru prosa franceză, 'l vom face în curând pentru prosa română, dar mai pe larg.

B. Florescu.

Nascerea poeziei

Din ceru'î, plin de farmec,
Pe al primăverei vânt,
S'a coborît odată,
Amorul pe pământ.
Și-a întâlnit Durerea,
Cu lacrimi arzătoare ;
Era atât de tristă
Și-atât de încântătoare
În cât însuși Copilul,
Etern înșelător,
Simți udându'î geana,
O lacrimă de dor.
Atunci o strânse 'n brațe
Și-atât o mângăla
Că zioa îl surprinse
Alătura cu Ea.
Sbură apoi spre ceruri,
Amorul ușurel,
Lăsând Durerea tristă,
Să plângă după El.
Și când se mai întoarse,
Sărmana 'l așteptă,
O gîngășă Copilă
La sinul El purtă...

De-atunci nedespărțită
Durerea e de-Amor ;
Frumoasa Poesie
Născu din focu lor !

Carol Serob.

Maria

Ți-am văzut frumusețea în primă-vara tinereței teale, și nu gândeam că paloarea morții va întrece pasul timpului, și va veni să răpească această floare, o Maria! Și cu toate astea trăsurile seale aveau cea viață care nu se șterge dintr'o suflare, și viața n'a fost nici o dată mai cu adevăr strălucitoare de cât în surisul tău de moartă, ô Maria!

Ca riulețele care dau aur, și care, umile, liniștite, alunecă fără să pară a ști ce avuție strălucește în cursul grațios al undelor, ast-fel, învăluit sub cea mai simplă înfățișare, strălucea geniul tău făgăduitor. Și cea ce încânta ochii tutulor părea fără merit în ai tăi, ô Maria! Dacă sufletele ar putea în veci ședea colosus tu n'ai fi părăsit sferile ceresci, sau dac'am putea păstra sufletele pe care le iubim, nu te-am fi pierdut de pe pământ, ô Maria! Ori-care ar fi darurile spiritelor ce întâlnim, or care ar fi strălucirea frumusețelor care sunt sub ochii noștri, a trăi cu acele spirite, a trăi cu aceste frumuseți e cu mult mai puțin dulce de cât de a-și reaminti de tine, ô Maria!

Thomas Moore
poet irlandez

Te-am întrebat

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Te-am întrebat

Unde'Y speranța cea arzătoare;
Tu mi-ai răspuns
Că s'a ascuns.

Te-am întrebat

Unde'Y iubirea cea rizătoare;
Tu mi-ai șoptit
Că-ar fi murit.

Acum te'ntreb

Unde'Y mormântul ce le coprinde
Și tu 'mi spuși drept:
„Il port în piept.“

Duiliu Zamfirescu.

Cearța

Tânăru. Dacă aș ști să scriu și să citesc cum știu să iubesc, aș face un cântec nou, un cântec aș face iute.

Eată că vine tânăra ce iubesc; merge spre casa noastră; dacă pot găsi mijlocul, î voi vorbi:

Te găsesc foarte schimbată, frumoasă tânăra ce iubesc, foarte schimbată din ce erai când te-am văzut pentru ultima oară, la *pardonul*¹⁾ din luna Mai.

Tânăra. Și chiar de ar fi, tinere, și chiar de ar fi! am fost bolnavă de friguri de când cu *pardonul* de la Notre-Dame din Folgat.

Tânăru. Vino cu mine, tânăro ce iubesc; să intrăm împreună în grădiniță; îți voi arăta o floare de măceș printre ierburile mirositoare.

Strălucea atât de veselă și de frumoasă pe tulpina sa! Joi dimineață, când o găsi, era rumenă ca obrazii tăi.

Ți spuseseam, frumoasa mea, să-ți închizi bine portița inimii, pentru ca nimeni să nu pătrundă în ea, printre flori și fructe.

Și nu m'ai ascultat, și ai lăsat-o deschisă.

Și eată că floarea de măceș e veștejită, și că frumusețea ta e nimicică.

Amorul și trandafirul sunt cele mai frumoase flori din astă lume; înflorește amândouă și amândouă se veștejesc.

Timpul iubirii noastre nu a ținut mult, copilică, a trecut ca o suflare a vântului.

Cântec popular din Britania franceză
Traduceri de B. Florescu.

Iubesc?

Pe cer e-o stea strălucitoare:

O nălucire amăgitoare

Mă face 'n ea, cum o zăresc

Ca să ved chipul ce iubesc!

1) Zilele de țârg în Britania franceză.

Un iaz senin este de vale:
 La el dacă m'opresc în cale
 Și stau tihnit ca să 'l privesc
 În el văd chipul ce iubesc!

Către pădure de 'mă duc pasul,
 Șoptind în frunze l-aud glasul,
 De voiu să cânt: Mă pomenesc
 Că 'ngân acest cuvânt: „Iubesc!”

„Iubesc!”... Ecoul îmi răspunde
 Și iazul cel cu limpezi unde
 Și steaua 'n care o zăresc
 Si eu care mă 'ntreb: Iubesc?

Al. A. Macedonschi.

Asta-i tot?

Asta-i tot? zicea Cesar la culmea puterii — Când deasupra lumii sta
 sus. — Pentru voluptate schimbându-și nevinovăția, — Fecioara și ea
 murmură: Asta-i tot?

Adolphe Nouville.

Văd bine...

Văd bine că vrea ca să uite,...
 Să s'amăgească pe sine;
 Să scoală de jos,... să 'nvrtește
 Și 'n loc ca să stea nu'Y vine.

O carte în fine deschide
 Să 'Y uite de visuri și dor;..
 Citește... dăr vorba întâia
 Ce'Y cade sub ochi, e „Amor!”

Al. A. Macedonski.